

מראי מקומות - ראש השנה

לד.

שלא היה מנהג לעשות כן ובא רבי אבהו לתקן לתקוע תרועה בכל מיני קול נשבר שאפשר שנוהגים.

אבל מדברי הרמב"ם (שופר פ"ג ה"ב) שכתב ש'תרועה זו האמורה בתורה נסתפק בה ספק לפי אורך השנים ורוב הגליות ואין אנו יודעים היאך היא', והמשיך לפרש את כל הצדדים כיצד היא התרועה, ומסיים לכך אנו עושין הכל, מבואר שהוא סבר שיש כאן ספק גמור ולא כשיטת רב האי גאון.

ה. מתקיף לה רב עזירא ודלמא ילולי הוה וקא מפסיק הקשה הר"ן ומה בכך שהפסיק בינתיים, הרי הדין הוא ששמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא, ואפילו לרבי אבהו שלא יצא היינו דוקא אם שהה לגמור את כולה, וכאן לא שהה לגמור את כולה, ואם כן מספיק שיתקע סדר אחד של שברים ותרועה ביחד ויצא בזה.

ותירץ בשם רבינו תם שכיון שרבי אבהו חשש לכל השיטות וכדברי רב האי גאון, ויש את שיטת רבי יהודה בסוכה (ג:) שאין להפסיק בין התקיעה לתרועה כלל, היה לו לחשוש גם לרבי יהודה ולא להסתפק בתקיעה אחת של שברים ותרועה. עוד תירץ, שגם לרבנן שאם הפסיק כשר אינו אלא בדיעבד אבל לכתחילה אין להפסיק בין התקיעות כלל, ואם כן לא היה לרבי אבהו לתקן את התקיעות כך לכתחילה.

עוד תירץ בשם הרמב"ן שהדין שאם הפסיק יצא, זה רק בתנאי שאינו מפסיק בתקיעות בינתיים, אבל אם הפסיק בתקיעות לא יצא, והטעם הוא שהרי צריך פשוטה לפניו ולאחריה וכל שתקע תקיעות אחרות אין כאן את הסדר של פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה, ולכן בתקיעת שברים ותרועה לבד לא יצא.

ה. מספקא ליה דלמא גנח ויליל כתב הרמב"ן שמכיון שהספק הוא דלמא גנח ויליל, אם כן הכל תרועה אחת ואין להפסיק בתוך התרועה עצמה בין השברים לתרועה ואפילו לנשימה אין להפסיק. והביא מתשובות רבינו תם שלא מסתבר שגנחוי ויליל באותה נשימה, שאין דרך האנשים בכך, ואם כן לא צריך לחבר את השברים והתרועה בנשימה אחת. והשו"ע (או"ח תק"צ ד') הביא את שתי הדעות, האם יש להפסיק בין השברים והתרועה בנשימה או שלא להפסיק, וכתב שירא שמים יוצא ידי שניהם, ובתקיעות דמיושב יעשה בנשימה אחת ובתקיעות דמעומד יעשה בשתי נשימות. וכתב המשנה ברורה (סק"ז) שלדעות שלא צריך לתקוע בנשימה אחת, אינו מעכב בדיעבד אם תקע כן, אלא שסברו שאינו נכון לעשות בנשימה אחת.

א. אי לאו גזירה שוה הוה מייטנא לה בהקישא פירש רש"י שאם לא שנאמרה הגזירה שוה הזו למשה מסיני, הייתי מביא הכל בהיקישא כלומר מעצמו. והקשה הרע"א בגליון הש"ס, שברש"י בסוכה (לא. ד"ה לא מקשינו), כתב שגם היקש לא ניתן לדרוש מעצמו. ותירץ הרש"י שכאן עדיף שאין זה כהיקש רגיל שיש שתי מקראות או תיבות שהם סמוכים זה לזה, אלא כאן הדרשה היא מאותה התיבה, ולשון 'הקישא' לאו דוקא. ובמצפה איתן כתב, ששם ההיקש אינו מופנה והיקש כזה נדרש רק בקבלה מסיני, אבל כאן שההיקש מופנה, שייך לדרוש מעצמו.

ב. השתא דאתיא גזירה שוה הקישא לא צריך יש להקשות מדוע צריך גזירה שוה, הרי אפשר ללמוד זאת ממה שהוקש ראש השנה ליובל. ותירץ הבעל המאור שבלי הגזירה שוה היינו לומדים שצריך תקיעה פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה, ושצריך שתי תקיעות, אבל לא היינו יודעים ליתן את של זה בזה ושל זה בזה וללמוד שצריך שלש תקיעות, אבל עתה שיש גזירה שוה לומדים את הכל שתי תקיעות מראש השנה ועוד תקיעה מהיובל, וממילא לא צריך את ההיקש כלל. וכתב שגם רש"י פירש כך.

והקשה הפני יהושע, כיצד באמת לומדים שצריך שלש תקיעות, והרי שייך לקיים את הגזירה שוה ולומר שכמו שבראש השנה יש שתי תקיעות כך גם ביובל, והיכן מצאנו שעל ידי הגזירה שוה מצרפים את שני דיני התקיעות לדין אחד ויהיה צריך לתקוע שלש תקיעות, והוסיף שלפי זה אכן צריך את ההיקש בשביל ללמוד את השתים שיש בראש השנה שיהיו גם ביובל והגזירה שוה שלכאורה מיותרת מוסיפה את האחת שכתובה ביובל שיהיה גם בראש השנה, אבל בגמרא משמע שמספיקה אחת מהדרשות. וכתב שאולי זו היא כוונת הגמרא שאת ההיקש לא צריך בגלל שיש גזירה שוה, וממילא ההיקש מיותר ללמד שצריך תקיעה שלישית.

ג. אתקין רבי אבהו בקסרי הקשו הראשונים וכי עד שלא בא רבי אבהו לא היו ישראל יוצאין ידי מצות תקיעת שופר. והביאו בשם רב האי גאון שבאמת תמיד היו שני מהלכים בכלל ישראל, יש שהיו עושים כמו המשנה שתרועה היינו שלש יבבות, ויש שהיו עושים כמו הברייתא שתרועה היינו שלש שברים, ואין כאן מחלוקת שכולם מסכימים ששתיהן תרועה הם, וכשבא רבי אבהו תיקן שכל ישראל יעשו מעשה אחד כדי שלא יראה בעיני ההדיוטות שבהן שיש כאן חלוקה בתוך כלל ישראל. וכתב הריטב"א, שרבי אבהו הוסיף גם תרועה משלו, וזה שברים ותרועה ביחד, שמשמע